

Jurić, A. Sistematično zatiranje varoj – zdravstveni vidik I. del.
 Jurić, A. Sistematično zatiranje varoj – zdravstveni vidik II. del.
 Smodiš Škerl, M. I., Rivera-Gomis, J., Tlak Gajger, I., Bubnič, J. et al.
 (2021): Efficacy and toxicity of VarroMed used for controlling

varroa destructor infestation in different seasons and geographical areas. *Applied Sciences*, 11, 8564.
 Vidal – Naquet, N. (2015): *Honeybee Veterinary medicine: Apis mellifera L.*

Orientalški sršen na italijanskoslovenski meji

Franci Šivic

franci.sivic@gmail.com

Dr. Paolo Zucca je veterinar. Deluje v okviru Službe za zdravstveno preventivo, varno hrano ter veterino v italijanski avtonomni deželi Furlaniji – Julijski krajini. Je tudi ljubiteljski čebelar in trenutno največji poznavalec orientalskega sršena. Ker meni, da se bo začel ta novi vsiljivec, ki se je pojavil najprej v Trstu, zaradi podnebnih sprememb širiti tudi v sosednje dežele, predvsem v Slovenijo in Avstrijo, je letošnjega 24. avgusta sklical sestanek predstavnikov veterinarjev in čebelarjev omenjenih dežel.

Srečanje je bilo na sedežu mednarodne policije v kraju Vrata-Megvarje na italijanskoavstrijski meji, s slovenske strani pa sva se ga udeležila skupaj z dr. Metko Pislak Ocepek z Veterinarske fakultete Univerze v Ljubljani.

O orientalskem sršenu (*Vespa orientalis*) sta bila doslej v *Slovenskem čebelarju* objavljena že dva članka, in sicer decembra 2019 in junija 2020, zato že takrat znanih dejstev ne bi ponavljal, osredotočil pa bi se na nekatere novosti, ki sem jih izvedel na omenjenem srečanju. Zanimivo je, da se orientalski sršen rad prehranjuje z raznimi odpadki, celo s fekalijami psov in mačk, pa tudi z mesom poginulih živali, na primer z mišmi in podganami ter z že razpadajočimi ribami.

Foto: Paolo Zucca

Orientalški sršen (*Vespa orientalis*)

Je agresivnejši kot evropski sršen (*Vespa crabro*) in napada tudi ljudi. Dr. Paolo Zucca je poročal, da lahko pet do deset pikov povzroči smrt človeka, če ne poišče pravočasno medicinske pomoči. Povedal je, da je dr. A. Buxton z univerze v Cambridgeu že pred dobrimi sto leti na Bližnjem vzhodu raziskoval vsebino prebavnih organov orientalskega sršena in našel v njih med drugim celo vrsto koliformnih bakterij, ki se običajno najdejo v pitni vodi, okuženi s fekalijami. Te in druge bolezenske mikroorganizme lahko prenaša neposredno na človeka z ugrizi in piki.

Orientalški podobno kot azijski sršen (*Vespa velutina*) povzroča škodo v čebelarstvu, pa tudi v sadjarstvu ter vinogradništvu. Glede azijskega sršena ni bilo slišati nič novega, razen tega, da se je trenutno, po njegovih

Azijski in orientalski sršen v Italiji

Azijski (*Vespa velutina*) in orientalski sršen (*Vespa orientalis*) sta nam najbližje v sosednji Italiji. Po podatkih vodje italijanskega Nacionalnega referenčnega laboratorija v Italiji, dr. Franca Mutinellija, so trenutne lokacije, kjer so ju ugotovili, naslednje:

- **Azijski sršen** je že stalno v regijah Ligurija (zahodni in vzhodni del) in Toskana (severni del na meji z Ligurijo), v letu 2021 pa so ga ugotovili tudi v regiji Lombardija med provincama Pavia in Piacenza (po podatkih dr. Zucce na črti Benetke–Treviso).

- **Orientalški sršen** je avtohtona vrsta na območju južne Italije (Sicilija, Kalabrija), ki se je razširila v regije Kampanijo, Lazio in Toskano. V letu 2020 so ga občasno opazili v Genovi (regija Ligurija), septembra 2021 pa so ga prvič na Sardiniji. Od leta 2018 orientalskega sršena videvajo tudi v Trstu, kamor so ga najverjetneje zanesli z ladijskim tovorom.

V Sloveniji azijskega sršena še nismo ugotovili. V letu 2019 smo opazili en primerek orientalskega sršena v Ankaranu, od takrat pa ni bilo nobenih opažanj tega sršena, zato domnevamo, da se v Sloveniji še ni razširil.

Dr. Metka Pislak Ocepek, VF NVI

podatkih in opažanjih čebelarjev, ustavil na črti Benetke-Treviso in da ga naprej proti vzhodu niso našli.

Orientalški sršen je nevaren zlasti proti koncu poletja in v začetku jeseni, ko postanejo sršeni številčnejši in je njihova potreba po hrani velika. Ob zaključku srečanja

predstavnikov treh sosednjih dežel smo se dogovorili, da bo dr. Zucca redno opazoval obnašanje orientalskega sršena v Trstu in nas obveščal o vseh novostih, če bo potrebno, pa se bomo drugo leto spet sestali v katerem od krajev v bližini tromeje. ◆

Kako sem postal glasnik Petra Pavla Glavarja

Franci Šivic

franci.sivic@gmail.com

O Glavarju sem dobil prve informacije že kot študent v 60. letih, ko sem prebiral *Slovenskega čebelarja*. O njem so tedaj pisali različni avtorji, najzanimivejši pa so se mi zdeli članki Viktorijana Demšarja, nekdanjega župnika v Komendi. Ker sem želel o tem velikem Slovincu 18. stoletja izvedeti kaj več, sem Demšarja nekajkrat tudi osebno obiskal.

Tedaj sem o Glavarju dobil popolno sliko. Mož torej ni bil samo odličen čebelar in gospodarstvenik, kot so o njem poročali pisci, ampak tudi globoko veren človek, usmiljen do najrevnejših podložnikov ter pripravljen narediti vse, kar je bilo v njegovi moči, da bi se slovensko ljudstvo čim bolj izobrazilo. Meni je bila morda najbolj v navdih njegova dobrodelna dejavnost, na primer ustanovitve lastne osnovne šole za dečke najrevnejših podložnikov, kot pika na i pa odločitev, da se po njegovi smrti vse njegovo imetje nameni gradnji bolnišnice za uboge in ostarele ljudi iz Komende in z Lanšpreža.

V sebi sem tedaj zaslišal neki notranji glas, ki mi je govoril, naj naredim nekaj tudi sam, da bo čim več ljudi slišalo Glavarjevo zgodbo, saj se bo morda marsikdo poistovetil z njim in na svoj način nadaljeval njegovo delo. Tako je spontano nastala moja polurna multimedijska predstavitev v besedi, sliki in glasbi z naslovom »Peter Pavel Glavar pripoveduje«. Fotografije sem posnel v Komendi in v Tunjicah, nekaj na Lanšprežu in nekatere celo na Malti, kamor sem odpotoval s skupino slovenskih čebelarjev, da sem lahko osebno spoznal tedanjega barona Testaferrato in njegovo družino. Glas je Glavarju posodil Jure Sešek z Radia Ognjišče, glasbo je prispeval citrar Tomaž Plahutnik iz Kamnika, besedilo sem napisal sam, vse skupaj pa smo zmontirali v studiu Radia Ognjišče, za kar sem temu radiu še danes hvaležen.

Ob neki priložnosti sem peljal v Komendo ter na Lanšprež švicarske čebelarje, kjer so slišali celotno Glavarjevo zgodbo. Med njimi je bil tudi mož, poročen s Slovenko. Ponudil se mi je, da s pomočjo žene prevede moje besedilo v nemščino

Delegacija slovenskih čebelarjev na Malti

ter ga posname na zgoščenko. To je tudi storil, toda žal zgoščenka še vedno čaka v mojem predalu, da jo uporabim za nemško verzijo Glavarjeve predstavitve.

Slovenska pa je doživela svojo krstno uprizoritev leta 2004 v kinu Nova Gorica ob prisotnosti kakšnih 300 čebelarjev z vseh koncev Slovenije, ko smo se spominjali 280. obletnice njegove smrti. Sedel sem na balkonu in opazoval gledalce. Budno so ves čas spremljali dogajanje na platnu. Jure je govoril v prvi osebi: »Jaz, Peter Pavel Glavar ...« In ko se je začel na koncu svoje pripovedi poslavljati s tega sveta ter je postal njegov glas utrujen in tresoč, sem opazil, kako si mnogi sicer »trdi« čebelarji, ki sem jih dobro poznal, brišejo solzne oči. Glavarjeva zgodba jih je zadela v srce.

Toda jaz še nisem bil zadovoljen. O Glavarjevem nenavadnem življenju morajo izvedeti čim več tudi čebelarji izven meja naše domovine, v prvi vrsti Italijani, saj segajo korenine rodu Testaferrate, kot so mi povedali na Malti, v sam antični Rim. To pomeni, da je po njegovih žilah tekla delno tudi italijanska kri in da torej predstavlja Glavar nekakšen most med slovenskim in italijanskim čebelarstvom.

Svoje prvo predavanje za Italijane sem imel v benediktinski opatiji Praglia nedaleč od Padove, pri katerem sta bila prisotna tudi moja prijatelja, poklicni čebelar dr. Renato Garibaldi s karnijskih hribov, potomec slavnega Giuseppa Garibaldija, ki je sredi 19. stoletja združil male italijanske države v Kraljevino Italijo, in profesor dr. Franco Frilli, predavatelj čebelarstva na agronomski fakulteti v Vidmu. Kakšen učinek je imel Peter Pavel Glavar v Italiji, pa nam spregovori dr. Garibaldi v svojem pričevanju, ki sledi. ◆

Foto: Franc Šivic